

ထိန်,ဗမာ့မိုင်းသီခင်းဝီ ပီခင်သွင်ပွတ်းသေ
ပွတ်းခိုင်; ပီခင်မုးလေးဝိုင်းမိုင်းယံ

တွန်,တိုဝ်,လိးသင်,ဗေ,

ထုတ်,ကွန်,မုးခင်းပပ်. ဗိုခင်လိက်;ခွခင်းဗျ. ပင်ဂုမ်ခွင်,ဗရီခင်. ပွန်;ဂမ်းခိုင်; မူ,လမ်းတံး လီပံးဂိုခင်းပိုခင်း

The 1st Conference of Tai Society for Historical Studies (Thu, 31, Dec: 2015)

တိုက်;သွခင်လိက်;ဂင်မိုင်း၊ ဝိုင်းလုးသီဝ်း။

ကိုင်း၊မိုင်းသီခင်းဝီခင်၊ လီးလိက်၊ဗဟေဂျ၊ သွင်တွခင်းသေ ပီခင်ဂျ၊သီခင်းဝီဂွင်၊တင်းသီခင်းဝီလာခင်းခင်၊ မိုင်းပီခရိတ်၊ 1887၊ ဝါးသေ ကိုင်းဂလိတ်ခပ် သိမ်းကပ်မိုင်းမျှခင်း၊မု၊ခင်၊ ပတ်းပိုခင်းယပ်၊ လီးသွင်ပီခခင်း။ သီခင်းဝီလာခင်းခင်၊ ဝါးမခင်းလီးပီခင်ဂျ၊မိုင်းယံခင်ယပ်။

လွင်းကခင်းလီးလိက်၊ဗဟေမိုင်းသီခင်းဝီခင်၊ ဧတ၊မုးမိုင်းပာခင် လင်းဟု၊လွင်သီခင်းဝီလင်းသိုင်ခေ၊ ဟု၊(လင်းသိုဝ်ခေ၊ဟု၊ဂေ၊ဝုး) ဂိခင်းမိုင်းခခင်း။ မခင်းလင်းခင်၊ ဧတ၊ဂိခင်းမိုင်း မိုင်းပီ 1848-49 ခင်းခခင်း။ မခင်းလင်းခိုခင်းပီခင် လင်းဟု၊သေ ဂွင်လိတ်းပီ ထိုင်မုးပီ 1856 ခခင်း၊ ဂွင်သိုင်းလွင် မခင်းလင်း ပုဝ်၊မင်၊ဂလု၊(ကမ်၊ခခင်း)လင်းမျှဝ်၊ကုဂ်၊(ကမ်၊ခခင်း)ခုခင်းသင်၊ဂှါ၊ ဧတ၊ဗိုခင်းမိုင်းယပ်။ ဂွပ်ပိုဝ်းခခင်း မိုင်းသီခင်းဝီခင်၊ လီးပီခင်းသိုင်းမုး ဂှပ်၊ဂှပ်၊ဂှ်းဂှ်း ပေးကမ်၊ထာတ်၊ကမ်၊ဝါးလီးယပ်။

ခုခင်းဂျ၊ခမ်းမိုင်းမခင်းဂေ၊ လင်းပုတ်းလခင်းလင်းဟု၊ လင်းသိုင်ခေ၊ဟု၊သေ လွ်းဂှ်းဝုခင်း၊ လိတ်၊ဂါး(လိတ်၊ခင်း)ဝီခင်းတေ၊မု၊ ပုဝ်၊ဂှပ်သိုင်း မိုင်းမခင်းခပ် ဂေ၊ခခင်းယပ်၊ဂေ၊ခခင်း၊ ခိုခင်းမုးကုပ်၊ မိုင်းသီခင်းဝီယပ်။ ဂှ်းခေ၊ ဗိုဂေ၊ကမ်၊တိုင်းပေ၊လီး ခုခင်းသင်၊ဂှါ၊သေ ဂှ်းမိုင်းသမ်၊ပေးလီးဂတ်းယီခင်း ဂျ၊ခခင်း။ ဝါးသေခုခင်းသင်၊ဂှါ၊ သိုင်းဂမ်၊သုတ်းမုခင်းဂျ၊ဂေ၊ လုဂ်းခုလုမခင်း ခုခင်းသင်၊တူခင်းဂှ်းသိုပ်၊ ကွခင်းဂှပ် သိုင်းခပ်သေ လုဂ်းဗိုခင်းတိုင်းတေ၊ဂျ၊ထိုင်ယပ်။

မိုင်းပီ 1878 ခင်းခခင်း၊ လင်းဟု၊သိုင်ခေ၊ဟု၊ လီးကွဂ်၊ဂျ၊တီးခင်းဝီခင်းဝီသေ ပီးမိုင်းယု၊ဝီ၊ တီးမိုင်းလီး ခင်းကိုင်း၊လားခိုင်းခင်း၊ ကခင်းမီးတီးလိုင်၊ဂွင်၊ဝခင်းကွဂ်၊ဝီခင်းဝီခခင်း။ ခုခင်းသင်၊တူခင်းဂှ်း ခပ်းသိမ်းကပ်ဝီခင်းဝီခခင်း၊ ကမ်၊မုးဂှတ်းထိုင်လီးသေ လီးပတ်းသင်းယု၊ဝီ၊ တီးဝီခင်းလုးသိုင်းခခင်း။ မိုင်းဟွင်းခခင်း၊ ကခင်းဂွင်၊ဝုးမိုင်းဂွခင်းဂင် ကမ်၊ခခင်း ကိုင်းမိုင်းယံသမ်၊ ပုဝ်၊ သင်၊ကေး တင်းတူဝ်သေ ကုပ်ပိုင်ဝီယပ်။

ဂွပ်ပိုဝ်းဝုး လင်းဟု၊လွင်သီခင်းဝီ လင်းသိုင်ခေ၊ဟု၊ ကမ်၊ကုပ်ပိုင်၊လီးမိုင်း ဂှ်းပေးဂတ်း ယီခင်းခင်သေ ခုခင်းဂျ၊ခမ်းမခင်း၊ ကင်းပခင်းတမ်၊မခင်းလင်းသေ လင်းသိုင်းခွဂ်းဝီ။ ဂှ်းခေ၊ဂေ၊ပီခင်လုဂ်း လီးမခင်းလင်း လင်းခေ၊မိုင်း ဂေ၊ခမ်၊တင်တူဝ်လင်းပေးသေ လီးဂျ၊တူဂ်းခွဂ်းဝီ၊ တီးဝီခင်းလိုင်၊ခခင်း။ ထိုင်မုးကိုင်းဂလိတ်ခပ် သိမ်းကပ်မိုင်းမခင်းပတ်းပိုခင်း၊ မိုင်း 1885 ခင်းခခင်း၊ လင်းခေ၊မိုင်း လင်း၊ လီးကွဂ်၊ခွဂ်းသေ ခိုခင်းမုးမိုင်းတီးယပ်။ မိုင်းပီဂေ၊လု၊ 1247 ခင်း၊ လိုခင်းသမ်မိုင်း 6 ခမ်းခခင်း၊ မခင်းလင်းထိုင်မုးမခင်းလင်း၊ ခင်းကိုင်းမိုင်းယံယပ်။

ထမူင် ဂင်၊ ဧဂ၊ လိုင်းဂှ်းဂုင်၊မုခင်းလင်းဟု၊လွင်သီခင်းဝီခခင်း၊ လင်းကွခင်းဂခင်းမုးထူပ်းမခင်းလင်း။ မိုင်းပီ 1886 ခခင်း၊ လင်းခေ၊မိုင်း လင်းဂွင်၊ကပ် ထမူင်ဂိခင်းမိုင်း ဂင်၊ခေ၊ တင်းလါသေ ဂှ်းဂှ်းခင်းသိုင်း ခိုခင်းမိုင်းမိုင်းသီခင်းဝီယပ်။ ယိုင်းကခင်းဝုး ဂွပ်ပိုဝ်းပီခင်းမိုင်းပု၊မိုင်းပေးခေ၊ ဂှ်းသမ်၊ ပေးလီးခိုခင်းမိုင်းခင်၊ဂှ်းတင်းလင်းဟု၊တီးခင်းခင်ယပ်။ ခိုခင်းထိုင်လုးသိုင်းဂှ်းသေ ခုခင်းသင်၊တူခင်းဂှ်း လင်း၊သမ်၊ ကွခင်းသိုင်းလင်းမုးဂှ်းတိုင်း။ သိုင်းသွင်ဗခင်း၊သွင်ပုး တိုင်းဂခင်းယပ်၊ သိုင်းလင်းခေ၊မိုင်း ယိပ်၊ခိုခင်းဂျ၊ဗခိတ်ဂိတ်၊ခေ၊ငိုခင်း မိုင်းလီ။ မိုင်းဟွင်းခခင်း၊ ထမူင်လွင်မခင်းခေ၊ ထမူင်လွင်မိုင်းယေ၊ တင်းမျှဝ်၊လုးခွင်မွခင်းခပ် ခိုခင်းဗိုခင်းလင်းခေ၊မိုင်းခေ၊ မခင်းလင်းလီးသုတ်းလွင်ခိုခင်းမုးယု၊ခေ၊ ခခင်းယပ်။

သိုင်းခုခင်သင်,တူခင်းရှင်း ပေ.မူးသေ လူင်းယု.မိုင်းခွခင်းဂင်လ; မိုင်းခွခင်းဂင် ကမ်,ခခေင် ကိုင်း,မိုင်းယံ လူ.လိပ်သိုင်းသေ သိုင်းကပ်လံ;မိုင်းယပ်.။ မိုင်းပီ 1887 ခင်းလို့ခင်းကျေးဂတ်.သ်ခခေင်. လင်းခေရ,မိုင်းဂေး ကမ်,တု.ခိုင်,လံ; သိုင်းခုခင်သင်,တူခင်းရှင်းလ; လင်းပု;ကပ်ဂုခင်းမခင်းလင်း ပုင်, သင်,ကျေးသေ လွင်းထွမ်းရှင်မိုင်းရှု, ပု;တင်းလောင်းခခေင်.ယပ်. မိုင်းရှုတ်;ထိုင်မိုင်းခင်းယပ်.။ မိုင်းဖွင်း ခခေင်. မိုင်းခင်းသေ ကမ်,ဂူး မိုင်းတီးပွတ်းလောင်းတင်းသိုင်းခခေင်. ယိုခင်းတူင်ရှပ်.ဝု; ပီခင်းပု;တု; ခုခင်းရှေခင်းကိုင်;ဂလိတ်;ရှု,သိုင်းသိုင်းယပ်.။

လုင်.တီးမိုင်းခင်းသေ လင်းခေရ,မိုင်းခပ် လင်းရှိုတ်းလွင်းဂပ်းသိုပ်, တင်းဖူးမီးပုခင်းဖွခင်းကိုင်; ဂလိတ်; Mr. Hilderbrand ကခင်းမီးတီးတပ်.ကိုင်;ဂလိတ်; For Stedman လင်း,ခိုခင်းထွမ်းသုင်, လင်းခေရ, မိုင်းခုတင်းပု,သင်,ကျေး; လတ်းမူးတင်းမိုင်းခင်းသေ ရှုတ်;ထိုင်မခင်းလင်း. ကိုင်း,မိုင်းယံယပ်.။ လုမ်း လိုင်းကခင်းလုင်.ဖိုခင်း. ရှမ်းဂခင်းတင်းခုခင်သင်,တူခင်းရှင်းခခေင်.ဂေး; ခိုခင်းရှုခင်းရှု,ယပ်.။

Mr. Hilderbrand လင်း,ရှင်.ကပ်ခုခင်သင်,တူခင်းရှင်း မူးထုပီးမခင်း တီးမခင်းလင်းခခေင်.သေ တိုင်းမိုင်,ခခေင်. မိုင်,လိခင်းဂခင်းတင်းလင်းခေရ,မိုင်းယပ်.။ ကပ်လွဲဖေတခင်း ပု;ရှင်,မခင်းမိုင်းခခေင်. ရှိုတ်းပီခင်းလိခင်းလိခင်းသေ ပွတ်းတင်းခိုင်လိခင်းလိခင်းခခေင်. ပီခင်းရှု, “သိုင်းဝီရှင်,”သေ ရှု;ခုခင်သင်, တူခင်းရှင်း လံ;ခိုခင်းပီခင်း လင်းဖူး.ဂိုခင်းမိုင်း။ ပွတ်းတင်းတု;လိခင်းလိခင်းခခေင်. ပီခင်းမူး “သိုင်းဝီ လောင်း”သေ ရှု;လင်းခေရ,မိုင်း ခိုခင်းပီခင်းလင်းဖူး.ကုပ်.ပိုင်ယပ်.။

သိုင်းဝီလောင်းခခေင်. တီးသေပီ 1692 ခင်း; ဝါခင်းမိုင်းလိခင်းလံ;မူးယပ်.ထိုင် ရှင်.ဝု; ဝိုင်းမိုင်းယံ လေးဝိုင်းမိုင်းယံခခေင်. လေးဝိုင်းတင်းယခင်းခခေင်.ဂေး; ခိုခင်းခေကွတ်,ထိုင်; ခင်းကိုင်း,မိုင်းယံခခေင်. ယပ်.။

ဖိုခင်းကိုင်-

1. ပိုခင်းမိုင်းသိုင်းဝီ(ကခင်းပု;တင်းလုမ်းရှေမိုင်းယံ သိုပ်,တိုင်းမံဝံ.၊ ဂေးထုတ်,လိခင်း; ကူးလမ်း,ယီး လေးဝုခင်း, မိုင်းယံ 1959 ခင်း; လို့ခင်းရှု,လံ, 14 ဝခင်း။
2. Scott, George, J. and Hardiman, J.P. Gazetteer of Upper Burma and the Shan States in five volumes. Rangoon: superintendent, Government Printing, Burma, 1901.
3. လိခင်းခင်းလုမ်းခုခင်းကိုင်;ဂလိတ်;(ကယေးပိုင်,-ဝိုင်းလု;သိုင်း) မိုင်းလိပ် ထိုင်းကခင်းကပ်သိုင်းဝံ. တီးခင်းရှင်းတူလုင်းလိခင်း; လင်းထွမ်းခိုင်းပရိတ်.ရှု(Cambridge University)မိုင်းဖိုင်းလောင်းခခေင်. သေ [သြ],လုင်တွတ်,တိုင်း,လီးကွင်း,ထုခင်း ရှု,ထုတ်,ကပ်မူး မိုင်းပီ 2003 ခခေင်.။
4. ယု,လဝင်,လင်းဖူး,လုင်သိုင်းဝီရှင်,(ဖိုခင်းလိခင်းလုင် - ပပ်.တူပ်.၊ ဂေးပု.လိခင်း; လင်းဂု,ခခေင် ပိုင်,ဂု, ရှင်းရှင်းရှုတ်, 1279 လို့ခင်းသိုင်းကိုင်;မိုင်း, သွင်းခင်း)။